

ბიორგი ზაქარაშვილი

საქართველოს შოთა რუსთაველის თეატრისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტი

კულტურის სფეროს სარგებლიანობა, ჩართულობა და ხელმისაწვდომობა ეთნიკური უმცირესობებისთვის საქართველოში

საქართველო, ეთნიკური, კულტურული და რელიგიური თვალსაზრისით, მრავალფეროვანი ქვეყანაა. აქ საუკუნეების მანძილზე ერთმანეთის გვერდით მშვიდობიანად ცხოვრობდნენ და თანაარსებობდნენ სხვადასხვა ეთნოსისა და აღმსარებლობის ადამიანები. მიგრაციას ისეთივე უძველესი ასაკი აქვს, როგორც კაცობრიობის ისტორიას. ადამიანთა ჯგუფები ისტორიულად, სხვადასხვა (სამხედრო, პოლიტიკური, სოციალური, რელიგიური) მიზეზებით გადაადგილდებოდნენ.

გეროს მოსახლეობის განყოფილების 2018 წლის მონაცემების მიხედვით დღეისათვის მსოფლიოს მოსახლეობის დაახლოებით სამი პროცენტი – 175 მილიონი ადამიანი არ ცხოვრობს იმ ქვეყანაში, სადაც დაიბადა. მსოფლიოს მოსახლეობის რაოდენობა დღესაც იზრდება, თუმცა არა ორი პროცენტით, როგორც ეს XX საუკუნეში იყო, არამედ 1,2 პროცენტით. მიგრაციის მასშტაბი კი ძალიან გაიზარდა, რასაც, როგორც ირკვევა, განსაკუთრებით შეუწყო ხელი ბოლო ოცწლეულის გეოპოლიტიკურმა ცვლილებებმა. ამან ბევრი შიდამიგრაციული პროცესი საერთაშორისო მიგრაციად აქცია. ეთნიკური უმცირესობების მიმართ ხელშემწყობი პოლიტიკის გატარება ცალკეულ ქვეყნებში, გარდა საერთაშორისო ვალდებულებებისა, კონკრეტულ ქვეყანასა და მოსახლეობის შემწყნარებლობაზე დამოკიდებული.

გარემოს, სადაც მოსახლეობის ყველა, მათ შორის უმცირესობათა ჯგუფებიც, თანაბრად მონაწილეობს საზოგადოებისათვის მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, შეგვიძლია მრავალფეროვანი გარემო ვუწოდოთ. მრავალფეროვნება ეფუძნება ფაქტს, რომ ერთმანეთისაგან განსხვავებული ადამიანები აღიარებენ თითოეული ადამიანის უნიკალურობასა და ინდივიდუალურობას, პატივს სცემენ და იმეცნებენ ერთმანეთს განსხვავების მიუხედავად, რასაც შედეგად მოაქვს საზოგადოების უფრო ფართო თანამონაწილეობა ქვეყნის პოლიტიკურ და სოციალურ ცხოვრებაში, ეს კი დემოკრატიული სახელმწიფოს განუყოფელი ნაწილია. მრავალფეროვანი გარემოს ცნება დაკავშირებულია ადამიანთა თანასწორობის აღიარებასთან. დღეს თანასწორობა კაცობრიობის უმნიშვნელოვანეს მონაპოვრად მიიჩნევა, თუმცა საუკუნეების მანძილზე განსხვავებული ადამიანების დევნა, განადგურება, სისხლისმღვრელი ომების გაჩაღება ჩვეულებრივი მოვლენა იყო. ადამიანებს დევნიდნენ, იძულებით ამუშავებდნენ და სხვადასხვა სასტიკი მეთოდებით უსწორდებოდნენ მხოლოდ იმის გამო, რომ ისინი ერთმანეთისაგან განსხვავდებოდნენ (რელიგიით, კულტურით).

ეთნიკური უმცირესობების უფლებების დაცვის შესახებ დღეისათვის უამრავი დეკლარაცია და კონვენცია არის მიღებული. შექმნილია სახელმწიფო და დამოუკიდებელი ინსტიტუტები, რომლებიც პერმანენტულად ახორციელებენ მონიტორინგს, რომ უზრუნველყოფილი იყოს მათი ჩართულობა საზოგადოებრივ, პოლიტიკურ, ეკონომიკურ ცხოვრებაში.

2006 წლის 1 აპრილიდან საქართველო შეუერთდა კონვენციას „ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის შესახებ“, რომელიც ავალდებულებს ქვეყნებს მათ მიერ აღებული ვალდებულება შეასრულონ სამართლიანად და ხელი შეუწყონ ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრაციას იმ ქვეყანაში, სადაც ისინი ცხოვრობენ. ამ კონვენციაში საუბარია თანაბარ უფლებებზე ყველა დარგში მათი ჩართულობისათვის. კონვენციის მე-2 ნაწილის მე-5 მუხლის მიხედვით: „მხარეებმა უნდა აიღონ ვალდებულება შეუქმნან აუცილებელი პირობები იმ პირებს, რომლებიც მიეკუთვნებიან ეროვნულ უმცირესობებს. მათი კულტურის შენარჩუნებისა და განვითარებისათვის, მათი თვითმყოფადობის ძირითადი ელემენტების, კერძოდ, რელიგიის, ენის, ტრადიციებისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისათვის“¹.

¹ „ევროპული ჩარჩო კონვენცია ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის შესახებ“. სტრასბურგი 1 თებერვალი 1995 წელი. <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/1244853?publication=0> (ბოლოს გადამოწმებულია 2018 წლის 8 მაისს).

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის (საქსტატი) 2014 წლის აღწერის მიხედვით, საქართველოს მოსახლეობის 86,8% ქართველები, 6,3% – აზერბაიჯანელები, 4,5% – სომხები, 0,7% – რუსები, 0,4% – ოსები, 0,3% – იეზიდები, 0,2% – ქისტები, 0,2% – უკრაინელები, 0,1% – ბერძნები და 0,1% ასირიელები შეადგენენ².

საქართველოს კონსტიტუციის მიხედვით კი, „საქართველოს მოქალაქენი თანასწორი არიან სოციალურ, ეკონომიკურ, კულტურულ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში, განურჩევლად მათი ეროვნული, ეთნიკური, რელიგიური თუ ენობრივი კუთვნილებისა. საერთაშორისოდ აღიარებული პრინციპებისა და ნორმების შესაბამისად, მათ უფლება აქვთ თავისუფლად, ყოველგვარი დისკრიმინაციისა და ჩარევის გარეშე განავითარონ თავიანთი კულტურა, ისარგებლონ დედაენით პირად და საჯარო³ ცხოვრებაში“.

საქართველო, როგორც მრავალეთნიკური და ტოლერანტული ქვეყანა, საუკუნეებია არსებობს, რასაც ადასტურებს არამარტო მოსახლეობის აღწერა, არამედ მათი ინტეგრაცია კულტურულ და სოციალურ სივრცეებში. ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე არსებული სხვადასხვა ეთნიკური თემები თავისებურ კულტურებს ქმნიდნენ და დღემდე აგრძელებენ მოღვაწეობას. მაგალითად, თბილისის ეთნიკური და კულტურული სივრცეც საკმარისია, სადაც ხანგრძლივი დროის მანძილზე, ერთმანეთის გვერდით ცხოვრობდნენ ქართველები და სომხები (ქართველების შემდეგ თბილისის მოსახლეობის ყველაზე დიდ ეთნიკურ ჯგუფს სომხები შეადგენდნენ), ებრაელები და აზერბაიჯანელები, სპარსელები, ქურთები, დაღესტნელები. XIX საუკუნეში გაჩნდა რუსებისა და გერმანელების უბნები. ჩამოსახლდნენ ოსები, ბერძნები და სხვები.

მაგ., კლდისუბანში, ფეთხანის სამრეკლოს სიანლოვს, შემადღებულ ადგილზე დგას ოთხუთხა შენობა, ჩამონგრეული გადახურვით, რომლისგანაც ამარის მცირე ნაწილიღაა შემორჩენილი. პლატონ იოსელიანის ცნობით, აქ უძველესი დროიდან ცეცხლთაყვანისმცემელთა სალოცავი – ათეშგა მდგარა და დღემდე აგრძელებს სიცოცხლეს; 1818 წელს სოფ. კუკიის მიმდებარე ტერიტორიაზე, რომელსაც შემდგომ ალექსანდრელორ-

ფი ეწოდა, ვიუტენბერგიდან წამოსული გერმანელი კოლონისტები დასახლდნენ და იქ თავიანთი ეკლესია – კირხე ააგეს. ვანქის უბანში, სადაც სომხური მონასტერი ვანქი მდგარა, სომხები მკვიდრობდნენ; ყოფილ ფრანგთა უბანში, დღევანდელ გ. აბესაძის ქუჩაზე, კათოლიკური ეკლესია დგას, რის გამოც ამ ქუჩას ფრანგთა ქუჩას უწოდებდნენ, ხოლო ეკლესიის გარშემო დასახლებას – „ფრანგთა უბანს“ და სხვა.

2008 წლის 1 ოქტომბრიდან⁴ საქართველოში ძალაში შევიდა 2005 წლის პარიზის კონვენცია „კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნების დაცვისა და ხელშეწყობის შესახებ“⁵, რომელიც მიიღეს იუნესკოს გენერალური კონფერენციის 33-ე სესიაზე (პარიზში, 2005 წლის 3-21 ოქტომბერს). კონვენცია „კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნების დაცვისა და ხელშეწყობის შესახებ“ განამტკიცებს კავშირს კულტურას, განვითარებასა და დიალოგს შორის, ამასთანავე, ქმნის კულტურის სფეროში საერთაშორისო თანამშრომლობის განვითარების მექანიზმებს. ამ მხრივ, იგი ადასტურებს სახელმწიფოს სუვერენულ უფლებას შეიმუშაოს კულტურის პოლიტიკა „კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნების დაცვისა და ხელშეწყობის“ მიზნით, „კულტურების აყვავებისა და თავისუფალი ურთიერთქმედების პირობების შექმნა ურთიერთხელსაყრელ საფუძველზე“ (კონვენციის პირველი მუხლი).

კონვენცია ასევე ხაზს უსვამს კულტურის როლს მდგრადი განვითარების პროცესში (მე-13 მუხლი), მხარს უჭერს სამოქალაქო საზოგადოების აქტიურ მონაწილეობას მიზნების მიღწევის საკითხში (მე-11 მუხლი), ცენტრალურ ადგილს უთმობს საერთაშორისო თანამშრომლობისა და სოლიდარობის განმტკიცებას (მე-12-მე-19 მუხლები). დოკუმენტში ასევე ხაზგასმულია „ინტელექტუალური საკუთრების უფლებათა მნიშვნელობა კულტურის სფეროში მოღვაწე ადამიანების მხარდასაჭერად“ და დადასტურებულია, რომ „აზრის, შეხედულებათა გამოხატვის და ინფორმაციის თავისუფლება, ისევე როგორც მედიის მრავალფეროვნება,

⁴ საქართველოსათვის ძალაშია 2008 წლის 1 ოქტომბრიდან. რატიფიცირება მოახდინა საქართველოს პარლამენტმა.

⁵ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულება №253, 2008 წლის 14 მაისი, ქ. თბილისი; „კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნების დაცვისა და ხელშეწყობის შესახებ“ კონვენციის დამტკიცებისა და ძალაში შესვლის თაობაზე.

² http://census.ge/files/results/Census%20Release_GEO (ბოლოს გადამოწმებულია 2018 წლის 12 მაისს).

³ საქართველოს კონსტიტუცია, თავი მეორე. მუხლი 38. გვ. 10.

ხელშეწყობ პირობებს უქმნის კულტურულ თვითგამოხატვას საზოგადოებაში“ (პრეამბულა).

საქართველოს მთავრობა, ქვეყანაში კულტურისა და მრავალფეროვნების გავრცელების და ხელშეწყობის თვალსაზრისით, არაერთ მნიშვნელოვან პროექტსა და ღონისძიებას ახორციელებს. ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამა, რომელიც საქართველოს მთავრობამ 2010 წელს ეთნიკური უმცირესობების ინტეგრაციის ხარისხის გაზრდის მიზნით შექმნა, (პროგრამის სახელწოდება „1+4“) უმცირესობების წარმომადგენლებს შესაძლებლობას აძლევს საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში გამარტივებული წესით ჩააბარონ.

გამარტივებული სისტემა, ე.წ. 1+4 პროგრამა, ითვალისწინებს ზოგადი უნარების გამოცდის სომხურ, აზერბაიჯანულ, აფხაზურ ან ოსურ ენებზე ჩაბარებას და შემდგომ ერთი წელი ქართულ ენაში მომზადების საგანმანათლებლო პროგრამაზე სწავლას. ყოველწლიურად პროგრამის ფარგლებში 100 სომხურენოვანი და 100 აზერბაიჯანულენოვანი სტუდენტი ფინანსდება. ამ პროგრამის დაწყების წლიდან (2010), ყოველწლიურად იზრდება არაქართულენოვანი სტუდენტების ჩარიცხვის რაოდენობა ქართულ უმაღლეს სასწავლებლებში. 2010 წელს 247 სტუდენტი ჩაირიცხა. მომდევნო წლებში ჩარიცხული სტუდენტების რიცხვი იზრდებოდა და 2017 წელს 1047 სტუდენტს მიაღწია.

2016 წლის პირველი ივლისიდან საქართველოში ძალაშია და ამოქმედდა ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულების ყველა მუხლი. ევროპასთან ასოცირების შეთანხმების მოთხოვნილ ვალდებულებებში ერთ-ერთი ძირითადი დირექტივა კულტურული მრავალფეროვნების დაცვასა და ხელშეწყობას ეხება, ასოცირების ხელშეკრულების მე-17 თავი 362, 363 მუხლის გათვალისწინებით, იუნესკოს 2005 წლის „კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნების დაცვისა და ხელშეწყობის შესახებ“ კონვენციით არის განმტკიცებული ასევე, მნიშვნელოვანია ე.წ. შემოქმედებითი ინდუსტრიების განვითარება.

დღესდღეობით თვით ის იდეა, რომ კულტურული მრავალფეროვნება, მათ შორის, ეთნიკურ და რელიგიურ უმცირესობათა კულტურული მემკვიდრეობა, უნდა ემსახურებოდეს ეკონომიკურ ზრდას, ექსპორტისა და დასაქმების ხელშეწყობას,

რომ ეს დარგი უნდა გაძლიერდეს, ჯერჯერობით არ არის პოპულარული და არც შესწავლილი.

საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროს ყოველწლიური პროგრამული კონკურსების მიზანია, საქართველოს კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნების დაცვისა და პოპულარიზაციის მიზნით, საქართველოს ეთნიკურ უმცირესობათა კულტურული თვითმყოფადობის ღონისძიებების მხარდაჭერა, რომელიც ხორციელდება „ხელოვნების განვითარების ხელშეწყობის ქვეპროგრამის“ ღონისძიების – „ეთნიკურ უმცირესობათა ხელშეწყობა“ ფარგლებში. სადაც ასახულია საქართველოს ეთნიკურ უმცირესობათა თვითმყოფადობის ამსახველი ღონისძიებები.

გარდა ამისა სახელმწიფოს მიერ პროგრამულად ფინანსდება საქართველოში არსებული ეთნიკური უმცირესობების კულტურის ობიექტები, რაც გულისხმობს თეატრებისა და მუზეუმებისთვის გამოყოფილ წლიურ დაფინანსებას და სხვა პროექტებს. საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროს ხელშეწყობით თბილისსა და რეგიონებში „ეთნიკურ უმცირესობათა ტრადიციული სახალხო დღესასწაულების და ღონისძიებების ხელშეწყობის მიზნით“ ტარდება კონკურსი. 2016 წელს სამინისტროს მიერ გამოცხადებულ კონკურსში გაიმარჯვა შემდეგმა პროექტებმა: „ბოშათა კულტურის ფესტივალი“⁶, „ჰაირატუნ“ – „სომხური ტრადიციული დღესასწაული „კათნაპური“ და სხვა⁷.

ეთნიკური უმცირესობებისადმი პატივისცემის ნიშნად, საქართველოში ასევე აღინიშნება აზერბაიჯანელი მოსახლეობის სახალხო დღესასწაული ნოვრუზ ბაირამი. ამ დღესასწაულით გაზაფხულის შემოსვლას აღნიშნავენ (2010 წელს გაერომ ნოვრუზ ბაირამობა გამოაცხადა საერთაშორისო დღედ); ასევე ტარდება ერთ-ერთი უძველესი ებრაული დღესასწაული „ხანუკა“ და საიათნოვასადმი მიძღვნილი დღესასწაული „ვარდატონი“ (ვარდების დღესასწაული, რომელიც თბილისშია დაარსებული 1914 წელს და მის დამფუძნებლებად ჰოვანეს თუმანიანი და იოსებ გრიშაშვილი ითვლებიან).

⁶ ა(ა)იპ – „განიარაღება და არა ძალადობა“.

⁷ [http://mcs.gov.ge/News/saqartvelos-centrsa-da-regioneb-shi-etnikur-umc-\(1\).aspx](http://mcs.gov.ge/News/saqartvelos-centrsa-da-regioneb-shi-etnikur-umc-(1).aspx) (ბოლოს გადამოწმებულია 2018 წლის 15 მაისს).

კულტურის სამინისტროს მონაცემებით 3 თეატრში (სომხური, აზერბაიჯანული, რუსული) 2016 წელს ჯამში 157 აქტივობა განხორციელდა. აქედან: 137 სპექტაკლი, 8 პრემიერა, 15 გასტროლი, 5 საქველმოქმედო საღამო. წლის განმავლობაში სპექტაკლებზე დამსწრეთა საერთო რაოდენობამ კი 51 000 კაცი შეადგინა⁸.

აქტიურად მიმდინარეობს პეტროს ადამიანის სახელობის სახელმწიფო სომხური დრამატური თეატრის რეაბილიტაციაც, რისთვისაც საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროდან გამოყოფილია 1 500 000 ლარი⁹.

ეთნიკური უმცირესობების უფლებების დასაცავად საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატში შექმნილია „ტოლერანტობის“ ცენტრი, რომელიც 2005 წლიდან მუშაობს საქართველოში ტოლერანტობის კულტურის განვითარებისა და თანასწორუფლებიანი გარემოს ჩამოყალიბებისათვის. ცენტრის შექმნის თავდაპირველი მიზანი იყო უმცირესობებისთვის საკონსულტაციო საბჭოდ ჩამოყალიბება და ინფორმაციის მიწოდება საქართველოში მიმდინარე პროცესების შესახებ. ასევე, მისი შექმნა მიზნად ისახავდა 2005 წელს საქართველოს „ევროპის ჩარჩო კონვენციის“ მიხედვით აღებული ვალდებულებების შესრულების მონიტორინგს.

2017 წელს საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტრომ დაიწყო შემდეგი საიუბილეო თარიღების აღნიშვნა: საქართველოში პირველი გერმანელი კოლონისტების დასახლებიდან 200 წლისთავი, გერმანია-საქართველოს მეგობრობის 100 წლისთავი და დიპლომატიური ურთიერთობის დამყარებიდან 25-ე წლისთავი (აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ გერმანია იყო პირველი ევროპული ქვეყანა, რომელმაც აღიარა საქართველოს დამოუკიდებლობა). საიუბილეო თარიღების აღნიშვნა 2018 წელსაც გაგრძელდა და დასრულდა ფრანკფურტის წიგნის ბაზრობაზე, სადაც საქართველოს საპატიო სტუმარი ქვეყანა იყო.

გერმანია-საქართველოს მეგობრობის წლის ფარგლებში საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტრომ გამოყო 20 000 ლარი გერმანიაში ჩასატარებელი პროექტების განსახორციელებლად, ხოლო გერმანიის საელჩომ საქართვე-

ლოში განსახორციელებელი პროექტებისათვის 8 000 ევრო. კონკურსის ფარგლებში საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროში სულ 15 განაცხადი შევიდა გერმანიაში განსახორციელებელი პროექტების დასაფინანსებლად (4 განაცხადმა ვერ დააკმაყოფილა კონკურსის პირობები და გამოეთიშა კონკურსს). საბოლოოდ გაიმარჯვა 4 პროექტმა: 1) ააიპ „ადმოსავლეთ პარტნიორობის ხელოვნებისა და კულტურის საბჭო“ – ურბან სკეჩინგის გამოფენა მტუტგარტსა და ბოლნისში, 2) ააიპ „ინოვაციების ზონა“ – ქორეოგრაფიული დადგმა სევოკო/Sevoko, 3) ააიპ „გეოეარი“ – სარდაფებიდან ნათელ სივრცეებამდე, 4) ააიპ „სამხრეთ კავკასიაში გერმანული კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის კავშირი“ – ფოტოგამოფენა „გერმანელი კოლონისტები საქართველოში 1817-2017“¹⁰.

შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატში შემუშავებულია ხუთწლიანი სამუშაო სამოქმედო გეგმა (2015-2020), რომელშიც ყურადღება ეთმობა ეთნიკური უმცირესობების მხარდაჭერას, ხარისხიანი განათლების ხელმისაწვდომობას, კულტურული ღონისძიებების ხელშეწყობას, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვას, პოპულარიზაციას და სხვა. საკმარისი არ არის მხოლოდ სტრატეგიების შემუშავება, მათი განხორციელებისათვის აუცილებელია მონიტორინგი. ამ მხრივ, განსაკუთრებული წვლილი მიუძღვით არასამთავრობო ორგანიზაციებს, რომლებიც შუამდგომლობენ და მონიტორინგს უწევენ მათ საქმიანობას.

არასამთავრობო ორგანიზაცია „საერთაშორისო გამჭვირვალობა საქართველო“ ამ მხრივ ერთ-ერთი აქტიური ორგანიზაციაა, რომელიც 2017 წლიდან ახორციელებს პროექტს „ეროვნული ინტეგრაციის პროგრამები“. „პროგრამის მიზანია ადგილობრივი ორგანიზაციების მხარდაჭერა, დაუცველთა უფლებების გამოვლენა და აღკვეთა“. მათი ინიციატივით ასევე შეიქმნა სხვადასხვა საგნის 11 სახელმძღვანელო აზერბაიჯანულ და სომხურ ენებზე.

კულტურისა და მათი ყოფის წარმოჩინებისთვის, არსებული პრობლემების თვალსაჩინოებისთვის

⁸ „კულტურულ-საგანმანათლებლო და ახალგაზრდული ცენტრი“.

⁹ <http://mcs.gov.ge/Public-Info> (ბოლოს გადამოწმდა 2018 წლის 13 მაისს).

¹⁰ <http://mcs.gov.ge/News/2017-cels-germania-saqartvelos-clis-farglebshi-ger.aspx>. (ბოლოს გადამოწმდა 2018 წლის 25 მაისს).

2017 წელს გადაიღეს 6 ფილმი (აქედან 3 ფილმი 3 წთ-დან 5 წთ-მდე და 3 ფილმი 18 წთ-დან 25 წთ-მდე). აკო ჩერქეზიშვილის ფილმმა „აპოლო“ მოიპოვა „წინანდლის“ პრემია. პროექტის დახმარებით აგრეთვე განხორციელდა ქობულეთელ ბომათა მონაწილეობა „არტ გენში“.

მიუხედავად იმისა, რომ სახელმწიფოს აღებული აქვს ვალდებულება უზრუნველყოს ეროვნული უმცირესობების უფლებების დაცვა, მათი ჩართულობის ხელშეწყობა ქვეყანაში მიმდინარე პროცესებში და ამ ვალდებულებების შესრულების მონიტორინგისათვის საკმაო რაოდენობის არასამთავრობო ორგანიზაცია არსებობს საქართველოში, მაინც აუცილებელია თავად ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლობამ იაქტიუროს და წარადგინოს სხვადასხვა სახის პროექტები, რომლებიც მათი კულტურის პოპულარიზაციას და შენარჩუნებას შეუწყობს ხელს. ასევე, ხელს შეუწყობს კულტურათმორისი ურთიერთობების გამყარებას.

საქართველოში ეთნიკური უმცირესობების მიმართ ყურადღება და მათი უფლებების დაცვა წლიდან წლამდე უმჯობესდება. ჩვენ ყველამ უნდა გავიზიაროთ ის, რომ კონკრეტული ეთნიკური უმცირესობების ძეგლებზე საუბრის დროს, აქცენტი არ უნდა გადაკეთოდ მხოლოდ იმაზე, რომ ეს ქართული ძეგლები არ არის, არამედ იმაზე, რომ ყველაფერი ეს საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ნაწილია. მათი არსებობა მნიშვნელოვანია ჩვენი ქვეყნის კულტურის მრავალფეროვნებისთვის.

საქართველოში იდეა იმისა, რომ კულტურული მრავალფეროვნება, მათ შორის ეთნიკურ/რელიგიურ უმცირესობათა კულტურის მემკვიდრეობა, უნდა ემსახუროდეს ეკონომიკურ ზრდას, ექსპორტისა და დასაქმების მატებას, რომ უნდა გაძლიერდეს მისი, როგორც სახელმწიფოს განვითარების პოზიტიური ფაქტორის ფუნქცია, ჯერჯერობით არ არის პოპულარული (განსაკუთრებით სახელმწიფო სტრუქტურებში). საქართველოს ხელისუფლებამ უნდა წაახალისოს და მხარი დაუჭიროს კულტურული თვითგამოხატვის მრავალფეროვნებას. კერძოდ, შექმნას შესაბამისი საგანმანათლებლო პროგრამები, მოახდინოს კულტურის გაერთიანებებისა და მათი მუშაობის მხარდამჭერი ორგანიზაციების მნიშვნელოვანი წვლილისა და როლის აღიარება და გაატაროს სხვა თანმდევი ღონისძიებები, რათა ადამიანებს ხელი მიუწვდებოდეთ მრავალფეროვანი კულტურული თვითგამოხატვის სხვადასხვა ფორმაზე (მათ შორის, პროფესიულ და უწყვეტ განათლებაზე).

GIORGI ZAKARASHVILI

Shota Rustaveli Theatre and Film Georgia State University

USEFULNESS, INCLUSION AND ACCESSIBILITY OF CULTURE FOR THE ETHNIC MINORITIES OF GEORGIA

Georgia is ethnically, culturally, and religiously diverse country where people of different ethnicities and religions have coexisted and lived peacefully side by side for centuries. Migration is as old as the history of mankind with groups of people historically moving from one place to another for a variety of reasons (military, political, social, religious).

Numerous declarations and conventions on the protection of the rights of ethnic minorities have been adopted so far with the state and independent institutions established to permanently monitor and ensure their implementation in public, political and economic life.

On April 1, 2006, Georgia acceded to the Convention for the Protection of National Minorities, which obliges the countries to fulfil their commitments in a fair manner and to promote integration of ethnic minorities in everyday life of a country they live in.

According to the 2014 census of the National Statistics Office of Georgia (Geostat), 86.8% of the Georgian population is comprised of the Georgians, 6.3% Azerbaijanians, 4.5% Armenians, 0.7% Russians, 0.4% Ossetians, 0.3% Yazidis, 0.2% Kists, 0.2% Ukrainians, 0.1% Greeks and 0.1% Assyrians.

In Georgia attention towards the ethnic minorities and protection of their rights is improving on a yearly basis. One should comprehend that while talking about the cultural monuments of a specific ethnic minority, we should not focus on the fact that they are not produced by ethnic Georgians but acknowledge that they are part of the Georgia's cultural heritage and their existence is important for the cultural diversity of the country.

The Georgian government should encourage and support the diversity of cultural self-expression. Specifically, it should create relevant educational programs to recognize important cultural contribution and promote role of cultural associations and organizations, initiate the other complementary measures to give the population access to various forms of cultural self-expression (including vocational and continuing education).